

08/231-1272/DP
12.05.2017

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

IV СЕСІЯ VIII СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

№ _____

Проект

Про звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України

Відповідно до статті 19 Конституції України, статей 9, 92, 96, 141 Земельного кодексу України, пункту 34 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

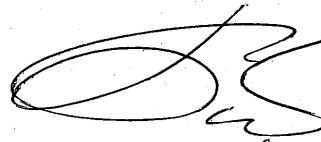
1. Направити звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України згідно з Додатком.
2. Це рішення офіційно оприлюднити в газеті Київської міської ради «Хрещатик».
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань містобудування, архітектури та землекористування.

Київський міський голова

В. Кличко

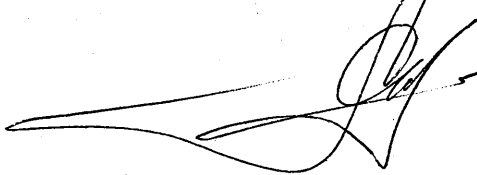
ПОДАННЯ

Депутат Київради,
член депутатської фракції
«Об'єднання «Самопоміч»
у Київській міській раді

О. Балицька

Депутат Київради,
член депутатської фракції
«Об'єднання «Самопоміч»
у Київській міській раді

А. Осадчук

ПОГОДЖЕНО:

Голова постійної комісії Київради
з питань містобудування, архітектури
та землекористування

О. Міщенко

Секретар постійної комісії Київради
з питань містобудування, архітектури
та землекористування

І. Картавий

Начальник управління правового
забезпечення діяльності Київської
міської ради

В. Слончак

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту рішення Київської міської ради

«Про звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України»

1. Обґрунтування прийняття рішення

Рішенням Київської міської ради від 12 лютого 2004 № 43/1253 земельну ділянку за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва, площею 0,3265 га, кадастровий номер 8000000000:88:055:0011 (надалі – «Земельна Ділянка»), надано у постійне користування Інституту геологічних наук Національної академії наук України.

Відповідно до державного акту на право постійного користування від 26 серпня 2004 № 01-9-00001 цільове призначення (використання) Земельної Ділянки: експлуатація та обслуговування адміністративних будівель і господарських споруд інституту, тобто виключно для господарських потреб, без дозволу на будь-яке будівництво.

За змістом положень статей 53, 54, 150, 162, 163, 164 Земельного кодексу України та Закону України «Про охорону культурної спадщини» зазначена земельна ділянка належить до земель історико-культурного призначення, зокрема, особливо цінних земель, і підлягає забезпеченню особливого режиму утримання, використання та охорони.

Крім того, зазначена Земельна Ділянка розташовується в межах пам'ятки архітектури, історії місцевого значення «Будинок Київського технічного товариства» відповідно до рішення Київської міськради народних депутатів від 21 січня 1986 № 48, охоронний 109 та рішення виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 05 вересня 1977 № 1332, та у межах Центрального історичного ареалу міста відповідно до рішення виконкому Київської міської ради народних депутатів від 10 жовтня 1988 № 920, розпорядження Київської міської державної адміністрації від 17 травня 2002 № 979, безпосередньо примикає до пам'ятки місцевого значення історії та культури – фонтану Київського водогону на території скверу ім. Чкалова на вул. Олеся Гончара, 55, пам'ятки місцевого значення «Будівля вищих жіночих курсів 1911 - 1913 роки по вул. Олеся Гончара 55-а, охоронний № 63, а також до охоронних зон пам'яток національного значення – пам'ятки археології Культурний шар «Міста Ярослава», охоронний № 260028-Н та буферної зони пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО: «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра».

Не зважаючи на прямо визначені обмеження і спеціальних охоронний статус території розміщення Земельної Ділянки на ній ведеться будівництво 12-ти поверхового багатофункціонального комплексу, де замовником будівництва виступає Інститут геологічних наук Національної академії наук України.

Враховуючи вищевикладене, Київська міська рада діючи в інтересах громади міста Києва і збереження центрального історичного ареалу міста вважає, що будівництво багатофункціонального 12-ти поверхового комплексу на території пам'ятки архітектури по вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва:

- прямо суперечить цільовому призначенню Земельної Ділянки, що має використовуватись виключно для історико-культурних та господарських потреб, а будь-які будівельні роботи, що проводяться на її території і в охоронній зоні прилеглих пам'яток, що не пов'язані з її утриманням або реставрацією прямо заборонені законодавством;

- порушує вимоги до використання особливо цінних земель (ст.ст. 53, 54, 84, 150, 162, 163, 164 Земельного кодексу України та ст.ст. 34, 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»), що має бути підставою для притягнення до відповідальності громадян та юридичних осіб, винних у порушенні порядку встановлення та зміни цільового використання земель, а також визнання недійсними рішень органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам;

- не відповідає вимогам пам'яткоохоронного та містобудівного законодавства, а також міжнародному законодавству, зобов'язанням України і міста Києва;

- суперечить умовам збереження історичної забудови Центрального історичного ареалу міста Києва, що склалася.

З огляду на зазначене вище, Київська міська рада, звертається до Інституту геологічних наук Національної академії наук України, як землекористувача, та Національної академії наук України, безпосередньо, з наступними вимогами:

1. негайно зупинити проведення будь-яких будівельних робіт на земельній ділянці за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва;

2. забезпечити використання земельної ділянки за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва виключно відповідно до її цільового призначення а саме: «для експлуатації та обслуговування адміністративних будівель і господарських споруд інституту»;

3. терміново привести територію пам'ятки архітектури за адресою: вул. Олесь Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва до аутентичного вигляду у відповідності до вимог чинного законодавства.

У разі не виконання зазначених обґрунтованих вимог визначених законодавством України і інтересами громади міста Києва, Київська міська рада залишає за собою право припинити право постійного користування Земельною Ділянкою.

2. Мета і завдання прийняття рішення

Метою прийняття рішення є недопущення порушення норм земельного законодавства України та законодавства у сфері охорони культурної спадщини, під час здійснення будівельних робіт за адресою: вул. Олесь Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва на земельній ділянці цільове призначення якої – експлуатація та обслуговування адміністративних будівель і господарських споруд інституту, вчинення дій спрямованих на відновлення порушених прав територіальної громади м. Києва.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту рішення

Проект рішення складається із трьох пунктів, якими передбачено:

1. Направити звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України згідно з Додатком.

2. Це рішення офіційно оприлюднити в газеті Київської міської ради «Хрещатик».

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань містобудування, архітектури та землекористування.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Проект рішення розроблено відповідно статті 19 Конституції України, статей 9, 92, 96, 141 Земельного кодексу України, пункту 34 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація запропонованого проекту рішення не потребує використання коштів з бюджету міста Києва.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття рішення

Прийняття та реалізація зазначеного проекту рішення сприятиме врегулюванню питання, пов'язаного з незаконною забудовою земельної ділянки за адресою: вул. Олесь Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва

7. Суб'єкт подання проекту рішення

Суб'єктами подання проекту рішення є депутати Київської міської ради Балицька Ольга Станіславівна, Осадчук Андрій Петрович.

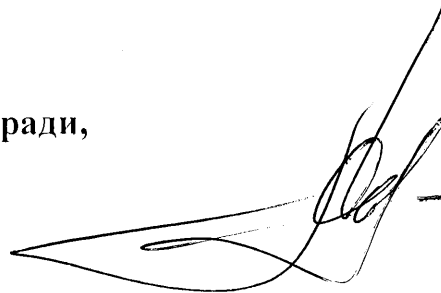
8. Доповідач на пленарному засіданні Київської міської ради – депутат Київської міської ради Балицька Ольга Станіславівна.

Депутат Київської міської ради,
член депутатської фракції
«Об'єднання «Самопоміч»
у Київській міській раді

О. Балицька

Депутат Київської міської ради,
член депутатської фракції
«Об'єднання «Самопоміч»
у Київській міській раді

А. Осадчук

Звернення до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України

Рішенням Київської міської ради від 12 лютого 2004 № 43/1253 земельну ділянку за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва, площею 0,3265 га, кадастровий номер 8000000000:88:055:0011 (надалі – «Земельна Ділянка»), надано у постійне користування Інституту геологічних наук Національної академії наук України.

Відповідно до державного акту на право постійного користування від 26 серпня 2004 № 01-9-00001 цільове призначення (використання) Земельної Ділянки: експлуатація та обслуговування адміністративних будівель і господарських споруд інституту, тобто виключно для господарських потреб, без дозволу на будь-яке будівництво.

За змістом положень статей 53, 54, 150, 162, 163, 164 Земельного кодексу України та Закону України «Про охорону культурної спадщини» зазначена земельна ділянка належить до земель історико-культурного призначення, зокрема, особливо цінних земель, і підлягає забезпеченню особливого режиму утримання, використання та охорони.

Крім того, зазначена Земельна Ділянка розташовується в межах пам'ятки архітектури, історії місцевого значення «Будинок Київського технічного товариства» відповідно до рішення Київської міськради народних депутатів від 21 січня 1986 № 48, охоронний 109 та рішення виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 05 вересня 1977 № 1332, та у межах Центрального історичного ареалу міста відповідно до рішення виконкому Київської міської ради народних депутатів від 10 жовтня 1988 № 920, розпорядження Київської міської державної адміністрації від 17 травня 2002 № 979, безпосередньо примикає до пам'ятки місцевого значення історії та культури – фонтану Київського водогону на території скверу ім. Чкалова на вул. Олеся Гончара, 55, пам'ятки місцевого значення «Будівля вищих жіночих курсів 1911 - 1913 роки по вул. Олеся Гончара 55-а, охоронний № 63, а також до охоронних зон пам'яток національного значення – пам'ятки археології Культурний шар «Міста Ярослава», охоронний № 260028-Н та буферної зони пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО: «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра».

Не зважаючи на прямо визначені обмеження і спеціальних охоронний статус території розміщення Земельної Ділянки на ній ведеться будівництво 12-ти поверхового багатофункціонального комплексу, де замовником будівництва виступає Інститут геологічних наук Національної академії наук України.

Враховуючи вищевикладене, Київська міська рада діючи в інтересах громади міста Києва і збереження центрального історичного ареалу міста вважає, що будівництво багатофункціонального 12-ти поверхового комплексу на території пам'ятки архітектури по вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва:

а) прямо суперечить цільовому призначенню Земельної Ділянки, що має використовуватись виключно для історико-культурних та господарських потреб, а будь-які будівельні роботи, що проводяться на її території і в охоронній зоні прилеглих пам'яток, що не пов'язані з її утриманням або реставрацією прямо заборонені законодавством;

б) порушує вимоги до використання особливо цінних земель (ст.ст. 53, 54, 84, 150, 162, 163, 164 Земельного кодексу України та ст.ст. 34, 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»), що має бути підставою для притягнення до відповідальності громадян та юридичних осіб, винних у порушенні порядку встановлення та зміни цільового використання земель, а також визнання недійсними рішень органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам;

в) не відповідає вимогам пам'яткоохоронного та містобудівного законодавства, а також міжнародному законодавству, зобов'язанням України і міста Києва;

г) суперечить умовам збереження історичної забудови Центрального історичного ареалу міста Києва, що склалася.

З огляду на зазначене вище, Київська міська рада, звертається до Інституту геологічних наук Національної академії наук України, як землекористувача, та Національної академії наук України, безпосередньо, з наступними вимогами:

1. негайно зупинити проведення будь-яких будівельних робіт на земельній ділянці за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва;

2. забезпечити використання земельної ділянки за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва виключно відповідно до її цільового призначення а саме: «для експлуатації та обслуговування адміністративних будівель і господарських споруд інституту»;

3. терміново привести територію пам'ятки архітектури за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва до аутентичного вигляду у відповідності до вимог чинного законодавства.

У разі не виконання зазначених обґрунтованих вимог визначених законодавством України і інтересами громади міста Києва, Київська міська рада залишає за собою право припинити право постійного користування Земельною Ділянкою.

Київський міський голова

В. Кличко

ДЕРЖАВНИЙ АКТ
на право постійного користування земельною ділянкою

Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою видано
Інституту геологічних наук Національної академії наук України
(назва юридичної особи та
м. Київ, вул. Олеся Гончара, 55-6
(її місцезнаходження – адреса)

і на підставі рішення органу державної влади або органу місцевого самоврядування
рішення Київської міської ради від 12. 02. 2004 р. № 43/1253
(назва органу, дата і номер рішення)

є постійним користувачем земельної ділянки площею 0,3265 га
(гектарів або кв. метрів)

у межах згідно з планом.
Земельна ділянка розташована на вул. Олеся Гончара, 55-6
(адреса – вулиця, населений пункт,
у Шевченківському районі м. Києва
район, область)

Цільове призначення (використання) земельної ділянки експлуатація та обслуговування

адміністративних будівель і господарських споруд інституту

Державний акт складено у двох примірниках, перший з яких передано постійному
користувачу земельної ділянки, другий зберігається у Головному управлінні земельних ресурсів

виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
(назва державного органу земельних ресурсів)

Акт зареєстровано в Книзі записів реєстрації державних актів на право власності на землю
та на право постійного користування землею, договорів оренди землі за № 11-9-0001

Голова Київський міський голова
(назва місцевих державної адміністрації або органу місцевого самоврядування)

Головного управління земельних ресурсів виконавчого органу Київської
(назва державного органу земельних ресурсів)

О. Омельченко
(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

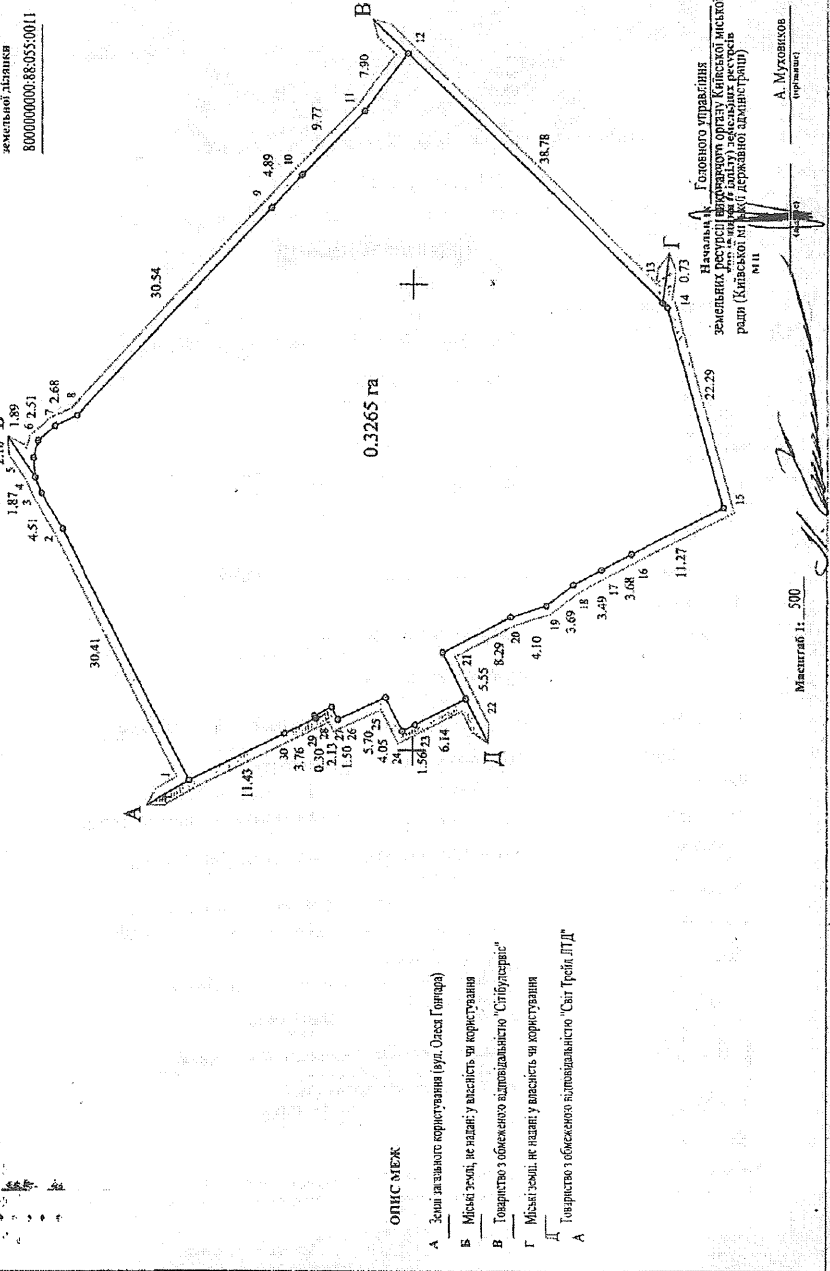
(підпис)

(Погоднова Кабінету Міністрів України від 02.04. 2002 р. № 449 "Про затвердження форм державного акта на право
власності на земельну ділянку та державного акта на право постійного користування земельною ділянкою")

Кадастровий номер земельної ділянки
8000000000.88.055.0011

План меж земельної ділянки

2.10 Б

ОПИС МЕЖ

- А — Земля державного користування (вул. Олеса Гончара)
- Б — Міська земля, не надає у власність чи користування
- В — Товариство з обмеженою відповідальністю "Співбульвар"
- Г — Міська земля, не надає у власність чи користування
- Д — Коврижство з обмеженою відповідальністю "Світ Трейд ПЛД"

НАЦІОНАЛЬНА
СПІЛКА АРХІТЕКТОРІВ УКРАЇНИ
ПРАВЛІННЯ

вул. Бориса Грінченка, 7, м. Київ, 01001 тел. (044) 279-98-08, факс (044) 278-13-11
E-mail: arhitektor2@gmail.com

№ 115 від 13 квітня 2017р.

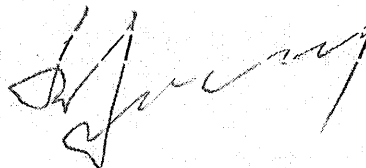
Депутату
Київської міської ради
Балицькій О.С.

Надсилаємо Вам експертний висновок Олійник Олени Павлівни стосовно будівництва офісного центру по вул. Гончара, 55-б, та Б. Хмельницького, 80-б у відповідь на Депутатське звернення депутата Київської міської ради О.С. Балицької № 08/279/09/005-643 від 29 березня 2017 р."

Додаток:

Фаховий висновок стосовно будівництва офісного центру по вул. Гончара, 55-б та Б.Хмельницького, 80-б у Шевченківському районі м. Києва від 13.04.2017р. на 7 арк.

Президент
Національної спілки
архітекторів України

В.М. Гусаков

ФАХОВИЙ ВИСНОВОК

стосовно будівництва офісного центру по вул. Гончара, 55-б, та Б. Хмельницького, 80-б у Шевченківському районі м. Києва, від 13.04.2017

У відповідь на Депутатське звернення депутата Київської міської ради О.С. Балицької № 08/279/09/005-643 від 29 березня 2017 р. до Національної спілки архітекторів України, вивчивши надані документи, проаналізувавши нормативні документи, що діють на території України та міста Києва в галузі будівництва та охорони культурної спадщини, можу викласти наступне:

1.Цільове призначення ділянки по вул. Олеся Гончара , 55-б.

Будинок Київського технічного товариства на вул. Олеся Гончара, 55-б (нині - Інститут геологічних наук НАНУ) рішенням виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 21.01.1986 № 49, охоронний № 109, та рішенням виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 05.09.77 № 1332 занесено до переліку пам'яток архітектури та історії місцевого значення (це підтверджує також лист Департаменту культури КМДА № 060-1662 від 09.03.2017). Згідно з Наказом Головного управління охорони культурної спадщини № 10/38-11 від 25.06.2011 визначено межі земельної ділянки Інституту геологічних наук, тобто межі території пам'ятки, які зазначені на Фрагменті схеми планувальних обмежень та зон охорони об'єктів культурної спадщини, наданою Службою містобудівного кадастру м. Києва (замовлення № 0017775). З неї видно, що запланований об'єкт будівництва знаходиться безпосередньо на території пам'ятки культурної спадщини.

Ділянка по вул. Олеся Гончара, 55-б площею 0,3265 га рішенням Київської міськради № 43/1253 від 12.04.2004 оформлена в постійне користування Інституту геологічних наук для експлуатації та обслуговування адміністративних будівель та споруд інституту (державний акт на право постійного користування від 26.08.2004 № 01-9-00001), тобто виключно для господарських потреб, без дозволу на будь-яке будівництво.

В ДБН Б.2.2-2-2008 визначається: «Оскільки статус території пам'ятки є вищим за статус охоронної зони, то будь-яка господарська діяльність, зокрема й зведення нових об'єктів, на територіях пам'ятки недопустимі.»

Разом з тим в «Містобудівних умовах та обмеженнях забудови земельної ділянки на вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі», виданих Департаментом містобудування та архітектури КМДА № 850/16/012/005-16 від 25.09.2016 р. визначено об'єкт будівництва як «Будівництво багатофункційного комплексу», що прямо суперечить вимогам охорони історико-культурної спадщини та цільовому призначенню ділянки, зазначеному в Державному акті. В п. 9 вищезначених МУО також визначено функціональне призначення земельної ділянки як «територія громадських будівель та споруд... відповідно до Генерального плану міста Києва та проекту планування його приміської зони на період до 2020 року, затвердженого рішенням Київської міської ради від 28.03.2002 № 370/1804.» Проте функціональне призначення ділянки, визначене Генеральним планом як території громадських будівель та споруд, не розповсюджується на території пам'яток та їх зони охорони, де функційне призначення повинно визначатись виключно історико-містобудівним обґрунтуванням.

За змістом положень ст. ст. 53, 54, 150 ЗК України (в редакції Закону № 2518-VI від 09.09.2010) до земель історико-культурного призначення належать землі, на яких розташовані: пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території,

охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби.

Навколо історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, музеїв просто неба, меморіальних музеїв-садиб, пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів) встановлюються зони охорони пам'яток із заборонаю діяльності, що шкідливо впливає або може вплинути на додержання режиму використання таких земель.

Відповідно до ст. 34 Закону України *«Про охорону культурної спадщини»* № 1805-III від 08.06.2000 (із змінами та доповненнями) «території пам'яток, охоронних зон, заповідників, музеїв-заповідників, охоронювані археологічні території належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації.

Порядок використання земель історико-культурного призначення теж визначається законом. Землі історико-культурного призначення (стаття 150 ЗКУ) відносяться до особливо цінних земель. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. № 318 «Порядок визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць» також зазначає: «Частина територій історичних ареалів, а саме території пам'яток та їх охоронних зон, території заповідників, охоронювані археологічні території, належать до земель історико-культурного призначення».

Крім того, Закон визначає порядок зміни цільового призначення особливо цінних земель: «Погодження матеріалів місця розташування об'єкта, що передбачається розмістити на земельній ділянці особливо цінних земель державної чи комунальної власності із зміною її цільового призначення, здійснюється за погодженням з Верховною Радою України або Кабінет Міністрів України. Зміна цільового призначення особливо цінних земель потребує погодження з Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України.»

Порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель, відповідно до статті 21 ЗКУ, є підставою для:

- а) визнання недійсними рішень органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам;
- б) визнання недійсними угод щодо земельних ділянок;
- в) відмови в державній реєстрації земельних ділянок або визнання реєстрації недійсною;
- г) притягнення до відповідальності відповідно до закону громадян та юридичних осіб, винних у порушенні порядку встановлення та зміни цільового призначення земель.

На території парку ім. Чкалова на вул. Олесь Гончара, 55 знаходиться ще одна пам'ятка культурної спадщини – фонтан Київського водогону (наказ Головного управління охорони культурної спадщини № 10/38-11 від 25.06.2011).

Крім того, вказані вище об'єкти культурної спадщини розташовуються в Центральному історичному ареалі міста Києва.

Отже, земельна ділянка по вул. Олесь Гончара, 55-б розташовується на *території пам'ятки архітектури, історії місцевого значення «Будинок Київського технічного товариства»* (рішення виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 21.01.1986 № 49, охоронний № 109, та рішення виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 05.09.77 № 1332), у межах *Центрального історичного ареалу міста* (рішення виконкому Київської міської ради народних депутатів від 10.10. 1988 № 976, 16.07.1979 № 920, роз-

порядження КМДА № 979 від 17.05.2002), *безпосередньо примикає до пам'ятки місцевого значення історії та культури* - фонтан Київського водогону на території парку ім. Чкалова на вул. Олесея Гончара, 55, *пам'ятки місцевого значення «Будівля вищих жіночих курсів 1911 - 1913 роки по вул. О. Гончара, 55а (ох. № 63), а також до охоронних зон пам'яток національного значення* – пам'ятки археології Культурний шар "Міста Ярослава"(ох. № 260028-Н) та буферної зони пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Софія Київська».

Тобто ця земельна ділянка належить до земель історико-культурного призначення місцевого значення на підставі положень ст. 53 ЗК України та ст. 34 Закону України «Про охорону культурної спадщини», які визначають поняття та склад земель історико-культурного призначення.

Земельна ділянка, яка пропонується під будівництво, належить до земель історико-культурного призначення, зокрема, особливо цінних земель, і підлягає забезпеченню особливого режиму утримання, використання та охорони згідно зі ст. ст. 53, 54, 84, 162, 163, 164 ЗК України та Закону України «Про охорону культурної спадщини».

Це означає, що пам'яткоохоронні вимоги мають пріоритетний характер.

Зазначена ділянка за місцем розташування віднесена до земель історико-культурного призначення та до особливо цінних земель, а саму *пам'ятку місцевого значення «Будинок Київського технічного товариства» віднесено до таких, що не підлягають приватизації* (згідно ЗУ «Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації» із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 12 лютого 2010 року N 1887-VI).

Отже, *цільове призначення даної земельної ділянки, що відноситься до земель історико-культурного призначення та до особливо цінних земель, може бути виключно для обслуговування пам'ятки архітектури місцевого значення «Будинок Київського технічного товариства» по вул. О. Гончара, 55б. Будь-яке нове будівництво на таких землях заборонено законодавством України.*

Порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель, відповідно до статті 21 ЗКУ, є підставою для:

- а) визнання недійсними рішень органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам;
- б) визнання недійсними угод щодо земельних ділянок;
- в) відмови в державній реєстрації земельних ділянок або визнання реєстрації недійсною;
- г) притягнення до відповідальності відповідно до закону громадян та юридичних осіб, винних у порушенні порядку встановлення та зміни цільового призначення земель.

2. Можливість виконання будівельних робіт на території ділянки по вул. Олесея Гончара , 55-б.

Згідно з Ст. 24 Закону України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 № 1805-III, п.3. «Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини». Тобто будь-які роботи, що проводяться на території і в охоронній зоні пам'ятки, які безпосередньо не пов'язані з її утриманням або реставрацією, є незаконними.

І далі, в ст. 37: «Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок

коштів замовників зазначених робіт. Роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.» Тобто будь-яким роботам на території пам'ятки історико-культурної спадщини повинен передувати письмовий дозвіл відповідного органу охорони культурної спадщини, наданий на підставі погодженої з ним науково-проектної документації, а саме, в цьому випадку – Проекту реставрації; і ці роботи можуть здійснюватись тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Отже, територія, де знаходиться об'єкт будівництва, відноситься до зон охорони пам'яток – територія пам'ятки, розташована в історичному ареалі міста (постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 318).

Згідно з цією постановою в охоронних зонах здійснюється реставрація та реабілітація пам'яток, забезпечується охорона традиційного характеру середовища, усунення споруд і насаджень, які порушують традиційний характер середовища, відтворення втрачених цінних об'єктів. Нове будівництво можливе тільки у виняткових випадках за проектами, погодженими в порядку, визначеному законодавством. Наголошено, що у разі проведення земляних робіт необхідно отримати відповідні дозволи Міністерства культури та мистецтв України, погодження Інституту археології Національної академії наук України.

На охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини (ст. 32).

На час початку будівельних робіт на означеній ділянці основними регламентуючими документами були «Містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки на вул. Олесея Гончара, 55-б у Шевченківському районі», видані Департаментом містобудування та архітектури КМДА № 850/16/012/005-16 від 25.09.2016 р. Містобудівні умови та обмеження в історичних містах, тим більше на території пам'ятки архітектури, повинні опиратися виключно на вимоги ІМО (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 318 від 13.03.2002 та відповідно до Наказу МКУ № 122 від 17.02.2012), що, до речі, зазначається також в п.12 даних Містобудівних умов та обмежень.

Історико-містобудівне об'ґрунтування для даного об'єкту відсутнє, і це не дивно, адже на території пам'ятки можуть вестись тільки роботи, безпосередньо пов'язані з її утриманням і збереженням. Це означає, що будь-яка будівельна діяльність, що сьогодні ведеться на території пам'ятки архітектури по вул. Олесея Гончара, 55-б у Шевченківському районі, є незаконною.

Інформацію щодо наявності пам'яток замовнику було надано в «Містобудівних умовах та обмеженнях забудови земельної ділянки на вул. Олесея Гончара, 55-б у Шевченківському районі» - в п. 12 «Вимоги і умови щодо охорони пам'яток історії і культури» зазначено: «- отримати позитивний висновок та дозвіл Управління збереження історичного середовища та охорони об'єктів культурної спадщини КМДА; - розробити, погодити та затвердити історико-містобудівне об'ґрунтування...; - забезпечити збереження об'єктів історико-культурної спадщини.» Ці вимоги не виконані.

Отже, будівництво на території пам'ятки архітектури по вул. Олесея Гончара, 55-б у Шевченківському районі, є незаконним, порушує вимоги до використання особливо цінних земель (ст. 53, 54, 84, 150, 162, 163, 164 ЗК України та 34, 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини», що може бути підставою до притягнення до відповідальності громадян та юридичних

осіб, винних у порушенні порядку встановлення та зміни цільового призначення земель, а також визнання недійсними рішень органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам. Будівництво має бути негайно зупинено, а територія пам'ятки архітектури приведена до аутентичного вигляду у відповідності до вимог пам'яткоохоронного законодавства.

3. Порушення вимог міжнародного законодавства щодо культурних ландшафтів.

Основним Законом встановлено, що загальновизнані принципи та норми міжнародного права є основою для зовнішньополітичної діяльності України (ст. 18). Чинні ратифіковані міжнародні договори посідають місце після Конституції України в ієрархії нормативно-правових актів і їхні норми мають перевагу над нормами національних законів та інших актів внутрішнього законодавства. На підставі статті 9 Конституції України, а також Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та законів України «Про дію міжнародних договорів на території України» від 10 грудня 1991 року, «Про міжнародні договори України» від 22 грудня 1993 року, стаття 17 якого також закріпила пріоритет норм міжнародного договору в разі виникнення їхньої колізії з нормами національного права та принципу міжнародного права «*pacta sunt servanda*», закріпленого у Віденській конвенції про право міжнародних договорів 1969 року - норми міжнародних договорів, які введено в право України ратифікаційним законом, набувають статусу норм національного права і підлягають відповідному застосуванню. Після приєднання до Віденської конвенції про право міжнародних договорів закріплений у ній принцип «*pacta sunt servanda*» зобов'язав Україну неухильно виконувати всі взяті нею міжнародні зобов'язання, без будь-яких винятків і виправдовувань. Ця вимога підкріплюється й міжнародною судовою практикою.

У міжнародній судовій практиці є загальновизнане положення про те, що держава не може ні на що посилатися, включаючи й власну Конституцію, щоб уникнути виконання міжнародно-правових зобов'язань.

Отже, зважаючи на правові інструменти, що існують на міжнародному рівні у сфері охорони та управління природною і культурною спадщиною, регіонального та просторового планування, місцевого самоврядування та транскордонного співробітництва, зокрема

- Конвенцію про охорону архітектурної спадщини Європи (Гранада, 3 жовтня 1985 року),

- Європейську рамкову конвенцію про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Мадрид, 21 травня 1980 року) та додаткові протоколи до неї,

- Рекомендацію щодо охорони і сучасної ролі історичних ансамблів. (Прийнята 19-ю сесією Генеральної Конференції ЮНЕСКО, Найробі, 26 листопада 1976 р.),

- Європейську Хартію місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 року),

- Конвенцію про охорону світової культурної та природної спадщини (Париж, 16 листопада 1972 року),

- Рекомендації про історичні міські ландшафти» (ЮНЕСКО, Комітет всесвітньої спадщини, 2011). (І розділ «Визначення п. 8 та п. 9),

- Міжнародну хартію про охорону історичних міст (Вашингтонська хартія) та

- Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхус, 25 червня 1998 року),

- Історичні ареали або території, що знаходяться в зонах охорони чи регулювання забудови, мають охоронятися та зберігатися як цілісний компонент середовища. Першочергове значення тут мають історичні видові точки та перспективи та масштаб забудови.

Європейська ландшафтна конвенція (ратифіковано Законом N 2831-IV (від 07.09.2005, ВВР, 2005, N 51, ст.547; набуття чинності для України: 01.07.2006) визначає міські урбаністичні ландшафти як «суттєвий компонент оточення людей, як вираження різноманітності їхньої спільної культурної та природної спадщини, та як основу їх ідентичності» (ст..5).

Міжнародна хартія про охорону історичних міст (Вашингтонська хартія) визначає в п.2: «цінності, що підлягають охороні, це - історичний характер міста і сукупність матеріальних і духовних складових, які виражають його образ, а саме:

а) форма міста, яка визначається мережею вулиць і розплануванням на ділянки;

б) зв'язок між різними міськими просторами: забудованими, вільними та озелененими;

с) форма і вигляд споруд (внутрішній і зовнішній), обумовлені своєю структурою, об'ємом, стилем, масштабом, матеріалом, кольором і декором;

д) зв'язки міста з навколишнім середовищем, природним і створеним людиною;

е) різні призначення міста, набуті ним під час історичного розвитку.

Будь-який замір на ці скарби загрожуватиме автентичності історичного міста»; і далі в п.10. «У тому випадку, коли необхідно переобладнати будівлі або спорудити нові, будь-яке доповнення мусить враховувати наявну просторову організацію, особливо розпланування на ділянки та масштаб, як того вимагають якість і цінність ансамблю наявних споруд.»

"Всесвітня спадщина та сучасна архітектура – управління історичним міським ландшафтом" (Віденський меморандум, м. Париж, 30 червня - 5 липня 2003 року, рішення 27 СОМ 7В.108) стосується історичних міст, які вже занесені або мають намір бути включеними до Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, а також інших міст, які мають пам'ятки та видатні місця, разом із міськими територіями, що є унікальними з точки зору всесвітньої культурної спадщини. В п.14. записано: «Існуючі історичні міста, особливо ті, що входять до Списку всесвітньої культурної спадщини, потребують особливої політики планування та управління містом, для якої збереження культурної спадщини є головною метою. В цьому процесі автентичність та інтеграція історичних міст, які визначаються за різними чинниками, не повинні піддаватися ризику»; далі в п.25: «Види міста, дахи, ландшафти, в тому числі історичні завершення будівель - історичне розпланування (парцеляція), основні візуальні осі та типи є невід'ємними частинами самобутності історичного міського ландшафту».

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» «завданням законодавства в даній сфері є ... збереження ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною» (ст. 1); «ландшафт є об'єктом державної охорони і регулювання використання» (ч. 1 ст. 5).

Державний історико-культурний заповідник та об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Софія Київська», з буферною зоною якого безпосередньо межує об'єкт будівництва, включений до Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, є «визначним місцем» за пам'яткоохоронним законодавством і відноситься до кате-

горії «культурних ландшафтів» за міжнародним законодавством. Отже, збереження культурної спадщини є головною метою для таких територій.

В порушення всіх вищезгаданих міжнародних документів, існуючих пам'яткоохоронних норм нашої держави, висота запроєктованої будівлі нанесе непоправну шкоду складеному характеру історичної забудови, перекриє і спотворить існуючі видові осі вздовж вул. Олесь Гончара, Б. Хмельницького та історичні панорами Старого міста.

4. Можливість виконання будівельних робіт на території ділянки по вул. Б.Хмельницького , 80-б.

Ділянка по вул. Б. Хмельницького, 80-б, безпосередньо межує з вищезначеною ділянкою по вул. Олесь Гончара, 55-б, а отже, знаходиться в охоронній зоні пам'ятки, на території Центрального історичного ареалу і в зоні суворого регулювання забудови. Нове будівництво тут можливе тільки у виняткових випадках за проектами, погодженими в порядку, визначеному законодавством. На сьогоднішній день відсутні вихідні дані на будівництво, Історико-містобудівне обґрунтування та будь-які дозвільні документи. Проте враховуючи, що ця територія також має бути віднесена до земель історико-культурного призначення, цільове призначення земельної ділянки повинно бути відповідним чином скориговане., а будь-яка будівельна діяльність припинена і заборонена до отримання повного пакету документів.

5. Висновки

Отже, будівництво багатофункційного комплексу на території пам'ятки архітектури по вул. Олесь Гончара, 55-б у Шевченківському районі, є незаконним, не відповідає цільовому призначенню ділянки, порушує вимоги до використання особливо цінних земель (ст. 53, 54, 84, 150, 162, 163, 164 ЗК України та 34, 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини», що може бути підставою до притягнення до відповідальності громадян та юридичних осіб, винних у порушенні порядку встановлення та зміни цільового призначення земель, а також визнання недійсними рішень органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам; не відповідає вимогам пам'яткоохоронного та містобудівного законодавства, а також міжнародному законодавству; суперечить умовам збереження історичної забудови, що склалася. Цільове призначення даної земельної ділянки призначене виключно історико-культурних та господарських потреб, а будь-які роботи, що проводяться на території і в охоронній зоні пам'ятки, що безпосередньо не пов'язані з її утриманням або реставрацією, є незаконними. Будівництво має бути негайно зупинено, а територія пам'ятки архітектури приведена до аутентичного вигляду у відповідності до вимог пам'яткоохоронного законодавства.

Те саме стосується можливого проекту будівництва по вул. Б.Хмельницького, 80-б.

Віце-президент Національної спілки архітекторів України,
Кваліфікаційний сертифікат АА № 002506 від 13.01.2016

Олійник Олена Павлівна

САМ

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ

бульвар Т.Шевченка, 3, м. Київ, 01004, тел.: (044) 279-61-09, факс: 279-59-64
Код ЄДРПОУ 02231933

09.03.2017 № 060-166д

на вх. № 060/1874 від 02.03.2017

Депутат^{ові} Київської міської ради
Балицькій О. С.
м. Київ, вул. Хрещатик, 36

Шановна Ольго Станіславівно!

Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) опрацював Ваше депутатське звернення від 01.03.2017 № 08/279/08/005-603 щодо надання інформації стосовно законності виконання будівельних робіт на території біля будинку на вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва і, діючи в межах наданих повноважень, повідомляє.

Будинок Київського технічного товариства на вул. Олеся Гончара, 55-б рішенням виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 21.01.1986 № 49, охоронний № 109 та рішенням виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 05.09.77 № 1332 занесено до переліку пам'яток архітектури та історії місцевого значення. До Державного реєстру нерухомих пам'яток України зазначений будинок не занесений.

Фонтан Київського водогону, який розташовується на території парку ім. Чкалова на вул. Олеся Гончара, 55 наказом Головного управління охорони культурної спадщини від 25.06.2011 № 10/38-11 занесено до переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини м. Києва.

Вказані вище об'єкти культурної спадщини розташовуються у Центральному історичному ареалі міста Києва (рішення Київської міської ради від 28.03.2002 № 370/1804) і в зоні забудови другої категорії (відповідно до діючого Генерального плану міста Києва та його приміської зони на період до 2020 року (розпорядження Київської міської державної адміністрації від 17.05.2002 № 979).

За наявною архівною документацією Головним управлінням культури, мистецтв та охорони культурної спадщини погоджено історико-містобудівне обґрунтування об'єкту «Храм» по вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва, замовник – Релігійна громада Української Православної Церкви парафії храму на честь Рівноапостольного Великого Князя Володимира.

Спеціалістами відділу інспекції державного контролю об'єктів культурної спадщини та археологічного нагляду Управління збереження історичного

середовища та охорони об'єктів культурної спадщини Департаменту здійснено виїзд за вказаною адресою та проведено огляд.

За результатами огляду встановлено, що на прилеглої до будинку території розташовується будівельний майданчик огорожений парканом. На будівельний майданчик потрапити не вдалось, однак, огорожену територію частково було видно через паркан.

На будівельному майданчику зафіксовано ознаки проведення будівельних (земляних) робіт: наявна та працює будівельна техніка, розчищення території. Також, на території розміщено побутові для будівельників (робітників), наявне будівельне обладнання та устаткування. Присутні будівельники. Наявне будівельне сміття. Роботи на пам'ятці не виконувались.

На паркані розміщено Інформаційний стенд об'єкта будівництва, згідно з яким назва об'єкту «Будівництво офісного центру за адресою: вул. О. Гончара, 55-Б у Шевченківському районі м. Києва»; замовник: Інститут геологічних наук НАН України (ідент. код: 05417182); дозвіл на виконання будівельних робіт виданий Державною архітектурно-будівельною інспекцією України від 02.02.2009 № 1134-Шв/Р.

Окремо зазначаємо, що станом на сьогодні в Департаменті відсутня інформація стосовно погодження науково-проектної документації та можливо виданих дозволів на виконання будівельних робіт на вказаному об'єкті. Також, в Департамент не надходив відповідний дозвіл на виконання земляних робіт для його подальшої реєстрації. Охоронний договір на вказаний будинок-пам'ятку з Департаментом не укладений.

Враховуючи викладене, Департамент направив припис замовнику робіт з вимогою припинити виконання робіт, надати в установленому порядку на розгляд Департаменту проектно-дозвільну документацію та укласти відповідний охоронний договір на пам'ятку.

До того ж, враховуючи розташування будівельного майданчику в Центральному історичному ареалі міста Києва, з метою отримання відповідної наявної інформації стосовно виконання робіт за вказаною адресою, Департаментом надіслано листи до Міністерства культури України, Департаменту містобудування та архітектури, Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю міста Києва та Департаменту земельних ресурсів виконавчого органу КМР (КМДА).

Після отримання та аналізу запитуваної інформації, Департаментом будуть прийняті відповідні управлінські рішення в межах наданих повноважень.

З повагою

В. о. заступника директора Департаменту –
начальника Управління збереження
історичного середовища та
охорони об'єктів культурної спадщини

О. Никорьяк

Саш

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601
телефон 235-23-78 факс 235-32-57
E-mail: info@mincult.gov.ua

7.03.2017 №244/015-17
На №279/08/005-602 від 01.03.2017

Депутату Київської міської ради
VIII скликання
Балицькій О.С.

Шановна Ольго Станіславівно!

Міністерство культури України розглянуло Ваше звернення від 01.03.2017 № 08/279/08/005-602, вхідний реєстраційний № 77/0/4-17 від 06.03.2017, щодо деяких питань, пов'язаних з будівництвом об'єкта між сквером Чкалова та вул. О. Гончара, 55-Б у Шевченківському районі м. Києва, і, діючи в межах повноважень, визначених Положенням про Міністерство культури України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 № 495, повідомляє наступне.

За результатами перевірки електронної бази даних документообігу Міністерства культури України встановлено, що листом від 20.10.2016 на розгляд до Мінкультури було подане історико-містобудівне обґрунтування об'єкта «Будівництво багатofункціонального комплексу по вулиці Олесея Гончара, 55-Б у Шевченківському районі м. Києва» (замовник ТОВ «ДІЛАЙВЕСТ», розробник ТОВ «Архітектурно-проектна майстерня «Реставратор»).

Оскільки будівництво заплановане обабіч скверу, впритул до адміністративної будівлі Інституту геологічних наук НАН України, яка є пам'яткою містобудування та архітектури місцевого значення «Будиною Київського відділення Російського технічного товариства, 1911-1914 рр.» (охор. № 109), згадане історико-містобудівне обґрунтування було рекомендоване до розгляду Науково-методичною радою з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України.

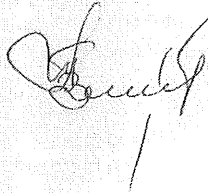
Вказане питання включене до плану роботи Науково-методичної ради та буде розглянуте на одному з чергових засідань.

Водночас, співробітниками Управління охорони культурної спадщини Міністерства культури України 06.03.2017 було здійснено візуальне обстеження та фотофіксацію містобудівної ситуації за вказаною адресою та виявлено ознаки проведення масштабних будівельних та земляних робіт.

З огляду на вищевикладене та беручи до уваги, що виконання робіт на території історичного ареалу міста за відсутності погодженої у встановленому порядку проектної документації та без відповідних дозволів органів охорони

культурної спадщини містить ознаки правопорушень, передбачених статтями 44, 46 Закону України «Про охорону культурної спадщини», Міністерство культури України звернулося до Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю міста Кисва й до Головного управління Національної поліції у м. Києві.

З повагою
Заступник Міністра

Тамара Мазур

**Заступник міського голови –
секретар Київської міської ради**

Міщенко О.Г.
Слончаку В.В.

Прошу розглянути проект рішення від 12.05.2017
№08/231-1272/ПР в установленому порядку.

Дутці Л.Я.

Для контролю за проходженням та тиражування.

Спасибку О.В. – до відома
Лазор Л.В.

В.ПРОКОПІВ

“12” травня 2017 року
№ 08/231 - 1272/ПР

08/239-1272/MP
12.05, 2017

ДЕПУТАТ

КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ VIII СКЛИКАННЯ

" 12 " травня 2017 р.

№ 08/279/08/005-685

Заступнику міського
голови - секретарю
Київради

Прокопіву В.В.

адреса: 01044, м. Київ,
вул. Хрещатик, 36

Шановний Володимире Володимировичу!

Відповідно до статті 19 Конституції України, статей 9, 92, 96, 141 Земельного кодексу України, пункту 34 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з метою недопущення порушення норм земельного законодавства України та законодавства у сфері охорони культурної спадщини, під час здійснення будівельних робіт за адресою: вул. Олеся Гончара, 55-б у Шевченківському районі м. Києва, вчинення дій спрямованих на відновлення порушених прав територіальної громади м. Києва, прошу:

- розглянути та погодити проект рішення Київської міської ради «Про звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України».

Додатки:

- Проект рішення Київської міської ради «Про звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України».
- Пояснювальна записка до проекту рішення Київської міської ради «Про звернення Київської міської ради до Національної академії наук України, Інституту геологічних наук Національної академії наук України».
- Додаткові матеріали до проекту рішення Київської міської ради «Про звернення Київської міської ради до Національної академії наук України,

Інституту геологічних наук Національної академії наук України», - 12
арк.

З повагою,

Депутат Київської міської ради,
член депутатської фракції
«Об'єднання «Самопоміч»
у Київській міській раді

Вик.: Кіра Рубальська
Тел.: (093) 976 64 05

О. Балицька